

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 131/2024-16

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej a Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **AREC 3, s. r. o.**, Karloveské Rameno 6, Bratislava, IČO 46 872 809, zastúpenej CREDIS Law s.r.o., Radlinského 2, Bratislava, proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave č. k. 5CoCsp/50/2022-1093 z 20. decembra 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkové okolnosti prípadu

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 8. marca 2023 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením krajského súdu označeným v záhlaví tohto rozhodnutia. Navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie a priznať jej primerané finančné zadostučinenie v sume 50 000 eur a náhradu trov vzniknutých v konaní pred ústavným súdom.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a k nej pripojených príloh vyplýva, že v konaní vedenom Okresným súdom Bratislava IV (od 1. júna 2023 Mestským súdom Bratislava IV, pozn.) pod sp. zn. 23 Csp 246/2018 sa žalobca [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalobca“) podanou žalobou z 21. novembra 2018 domáhal proti sťažovateľke zaplata sumy 3 748 000 eur s príslušenstvom z titulu nevrátenia pôžičiek.

3. V súlade s návrhom žalobcu okresný súd uznesením č. k. 23Csp/246/2018-662 z 21. februára 2022 (ďalej len „uznesenie okresného súdu“) nariadil neodkladné opatrenie, ktorým sťažovateľke zakázal predat', darovať, zameniť alebo akýmkoľvek iným spôsobom scudzit' alebo zaťažiť

akýmkoľvek právom tretej osoby, najmä vecným bremenom alebo nájomným právom tam bližšie špecifikované nehnuteľnosti.

3.1. Dospel k záveru, že v danom prípade boli splnené podmienky na nariadenie neodkladného opatrenia v zmysle návrhu žalobcu, ktorý náležite osvedčil dôvodnosť a trvanie svojho nároku. Podľa názoru okresného súdu žalobca svojím návrhom náležite osvedčil, že [REDAKOVANÉ] (jeden z konateľov sťažovateľky) bez vedomia žalobcu ako druhého konateľa sťažovateľky nakladá s konkretizovanými nehnuteľnosťami a podniká kroky smerujúce k predaju týchto nehnuteľností, zvereniu do užívania tretej osoby a uzatvára dodatky k nájomným zmluvám. Predmetné konanie jedného z konateľov sťažovateľky, ktorý môže zaťažiť majetok, zmeniť jeho štruktúru alebo iným spôsobom sťažiť, prípadne znemožniť vymoženie pohľadávky žalobcu, vyvoláva podľa okresného súdu dôvodnú obavu, že budúca exekúcia môže byť ohrozená. Vzhľadom na to, že neodkladné opatrenie má preventívnu funkciu, pre jeho nariadenie sa nevyžaduje, aby sťažovateľka skutočne aj zrealizovala predaj nehnuteľnosti.

4. O odvolaní sťažovateľky krajský súd rozhodol napadnutým uznesením, ktorým uznesenie okresného súdu ako vecne správne potvrdil podľa § 387 ods. 1 a 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). V celom rozsahu sa stotožnil s názorom okresného súdu, že v danom prípade bolo potrebné obmedziť vlastnícke právo sťažovateľky k predmetným nehnuteľnostiam, pretože žalobca v konaní preukázal, že sťažovateľka, teda jeden z jej konateľov bez vedomia druhého konateľa – žalobcu, nakladá s predmetnými nehnuteľnosťami, čím môže sťažiť alebo úplne ohroziť vykonateľnosť prípadnej exekúcie. Dodal, že v konaní o nariadení neodkladného opatrenia postačuje preukázať len úmysel žalovaného scudzit' alebo zaťažiť nehnuteľnosť, nemusí ísť aj o samotnú realizáciu takéhoto úmyslu.

II.

Argumentácia sťažovateľky

5. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti namieta „nezákonnosť, arbitrárnosť a nesprávnosť“ napadnutého uznesenia krajského súdu, pričom tvrdí, že nariadeným neodkladným opatrením jej bolo znemožnené vykonávať podnikateľskú činnosť, z ktorej by bol generovaný príjem, a sťažovateľka by tak mohla hradiť svoje záväzky. Uvedené predstavuje neadekvátny zásah do jej práv, ktorý je navyše v rozpore s princípom proporcionality. Sťažovateľka má totiž nielen obmedzené akékoľvek dispozičné právo k nehnuteľnostiam, ale aj akékoľvek užívanie a využívanie daných nehnuteľností na podnikanie ako jej primárnej úlohy, čo smeruje k jej likvidácii. Konajúce súdy pritom poskytli v neprimeranom rozsahu ochranu žalobcovi, ktorý je spoločníkom a konateľom sťažovateľky a ktorý svojím návrhom celkom zjavne nesledoval len cieľ zabezpečenia svojej spornej pohľadávky, ale v širších súvislostiach aj znemožnenie podnikania sťažovateľky a zamedzení čo i len hypotetickej možnosti splácať jej záväzky. Krajskému súdu vytýka, že sa žiadnym spôsobom nevysporiadal s jej odvolacou argumentáciou a napadnuté uznesenie odôvodnil len konštatáciou, že sa v celom rozsahu stotožňuje s rozhodnutím súdu prvej inštancie. Odvolací súd sa vôbec nezaoberal otázkou priority zabezpečovacieho opatrenia pred nariadením neodkladného opatrenia, hoci okresný súd sa obmedzil len na záver, že ochranu práv a záujmov žalobcu nie je možné dosiahnuť zabezpečovacím opatrením, avšak tento svoj záver nijako neodôvodnil. Konajúce súdy tak podľa sťažovateľky zjavne nerešpektovali § 324 ods. 3 CSP.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

6. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a jej práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu, ktoré je rozhodnutím o neodkladnom opatrení.

7. Z hľadiska uplatnenej sťažnostnej argumentácie je potrebné predovšetkým akcentovať tú skutočnosť, že posudzovanie podmienok na vydanie neodkladného opatrenia je vecou všeobecných súdov. Ústavný súd pristupuje k preskúvaniu ústavných sťažností, v ktorých sa namieta porušenie práv neodkladným opatrením alebo zabezpečovacím opatrením, veľmi zdržanlivo, a to nielen preto, že nie je opravnou inštanciou v rámci sústavy všeobecných súdov, ale aj preto, že ide o také súdne rozhodnutia, ktorými sa do práv a povinností účastníkov konania nezasahuje konečným spôsobom (IV. ÚS 82/09). Ústavný súd môže zasiahnuť do rozhodnutí všeobecných súdov o neodkladných a zabezpečovacích opatreniach iba za predpokladu, že by rozhodnutím všeobecného súdu došlo k procesnému excesu, ktorý by zakladal zjavný rozpor s princípmi spravodlivého procesu (II. ÚS 65/2021). Výnimočnosť zasahovania ústavného súdu do rozhodnutí o neodkladných opatreniach však neznamena, že tieto sú úplne mimo rámca ústavnoprávneho prieskumu. Ak sú dôvody, na ktorých je založené súdne rozhodnutie o zabezpečovacom alebo neodkladnom opatrení, zjavne protirečivé alebo popierajú pravidlá formálnej a právnej logiky, prípadne ak sú tieto dôvody zjavne jednostranné a v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti, možno v takomto prípade hovoriť o arbitrárnosti súdneho rozhodnutia.

8. V preskúvanej veci sťažovateľky však o uvedený prípad nejde.

9. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti krajskému súdu v podstatnom vytýka, že sa žiadnym spôsobom nevysporiadal s jej zásadnými odvolacími námietkami a nereflektoval na jej kľúčové tvrdenie, že nariadené neodkladné opatrenie predstavuje neadekvátny a neproporcionálny zásah do jej podnikateľskej činnosti.

10. Ústavný súd pri posudzovaní námietok sťažovateľky zohľadnil osobitú povahu inštitútu neodkladného opatrenia a tomu zodpovedajúci zjednodušený a zrýchlený procesný postup a rozhodovanie všeobecných súdov. Zbral pritom do úvahy aj skutočnosť, že úlohou všeobecného súdu pri rozhodovaní o neodkladnom opatrení je zistiť na základe dostupných dôkazných prostriedkov najvýznamnejšie relevantné skutočnosti, a to bez potreby dodržania formalizovaného postupu štandardného procesného dokazovania, a na podklade osvedčených skutočností následne vo veci rozhodnúť. Nariadenie neodkladného opatrenia musí vychádzať z opísania rozhodujúcich skutočností hodnoverne osvedčujúcich dôvodnosť a trvanie nároku, ktorému sa má poskytnúť ochrana. Všeobecný súd teda zisťuje iba najvýznamnejšie skutočnosti dôležité pre rozhodnutie vo veci návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia (obdobne I. ÚS 71/2024).

11. Z odôvodnenia namietaného rozhodnutia vyplýva, že krajský súd, vychádzajúc z totožného skutkového stavu, prisvedčil názoru okresného súdu o splnení podmienok na nariadenie neodkladného opatrenia, pričom sa v celom rozsahu stotožnil s dôvodmi, na ktorých okresný súd založil svoje rozhodnutie. Na tomto mieste je potrebné zdôrazniť, že rozhodnutie okresného súdu tvorí z hľadiska predmetu konania spolu s rozhodnutím odvolacieho súdu jeden celok a nemožno ich posudzovať izolovane. Otázka osvedčenia podmienok na nariadenie neodkladného rozhodnutia

žalobcom sa tak stala súčasťou autoritatívneho riešenia rozhodnutia aj krajského súdu. Konanie jedného z konateľov a spoločníkov sťažovateľky [REDAKOVANÉ] detailne opísané v návrhu žalobcu na nariadenie neodkladného opatrenia indikovalo podľa konajúcich súdov záujem sťažovateľky realizovať kroky smerujúce k nakladaniu so špecifikovanými nehnuteľnosťami, prípadne k ich ďalšiemu prevádzaniu (inercia o predaji daných nehnuteľností bez vedomia žalobcu ako druhého konateľa sťažovateľky). Tieto žalobcom tvrdené skutočnosti tak podľa názoru konajúcich súdov odôvodňovali obavu z ohrozenia budúcej exekúcie, čo ich viedlo k potrebe obmedzenia práva sťažovateľky nakladať s nehnuteľnosťami, ktorých je vlastníčkou. Okresný súd pritom zvažil, či zásah do práv sťažovateľky je primeraný osvedčenému porušeniu práv a právom chránených záujmov, teda prihliadol na zásadu primeranosti (proporcionality), pričom dospel k záveru, že neodkladné opatrenie nepredstavuje aj s ohľadom na žalobcom uplatnenú sumu neprimeraný zásah (bod 12 uznesenia okresného súdu).

12. Pokiaľ má sťažovateľka výhrady k odôvodneniu napadnutého uznesenia krajského súdu, ktoré je podľa jej názoru arbitrárne, tu je potrebné uviesť, že odôvodnenie napadnutého uznesenia zodpovedá aplikovanému § 387 ods. 2 CSP, keďže krajský súd sa v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením, ktoré formuloval okresný súd a ktoré je podľa názoru ústavného súdu zrozumiteľné. Práve § 387 ods. 2 CSP bola odvolaciemu súdu daná možnosť vypracovania tzv. skráteného odôvodnenia rozhodnutia, pričom možnosť vypracovania takéhoto odôvodnenia bola podmienená tým, že odvolací súd sa v plnom rozsahu stotožnil s dôvodmi rozhodnutia súdu prvej inštancie, a to po skutkovej, ako aj právnej stránke. Aplikácia citovaného ustanovenia teda nie je dôvodom na uplatnenie kasačnej právomoci ústavného súdu.

13. Ústavný súd tak uzatvára, že odôvodnenie namietaného uznesenia krajského súdu napriek jeho stručnosti zodpovedá rozhodnutiu predbežnej (dočasnej) povahy o neodkladnom opatrení. Nad rámec uvedeného dodáva, že ochrana poskytovaná neodkladným opatrením nie je podmienená vykonaním rozsiahleho a úplného preukázania skutočností majúcich vplyv na výsledok meritórneho konania a zároveň požiadavky kladené na jeho odôvodnenie nie sú natoľko prísne ako v konaní vo veci samej, ak má dočasnú povahu, a preto je aj ústavný súd pri posudzovaní ústavnej akceptovateľnosti neodkladných opatrení benevolentnejší ako pri konaniach vo veci samej a zasiahne len v úplne ojedinelých neutržateľných prípadoch, čo však nie je prípad sťažovateľky (IV. ÚS 627/2023).

14. Ak sťažovateľka krajskému súdu vytýka, že sa nezaoberal prioritou inštitútu zabezpečovacieho opatrenia pred neodkladným opatrením, ústavný súd konštatuje, že sťažovateľka túto námietku prvýkrát uplatnila až vo svojej ústavnej sťažnosti. Predmetnú námietku nepredniesla v rámci svojej odvolacej argumentácie, čo je zrejme z obsahu jej odvolania, ktoré pripojila k svojej ústavnej sťažnosti. V tejto súvislosti je potrebné akcentovať, že vo vzťahu k danej námietke sťažovateľky sa uplatňuje tzv. kritérium materiálnej subsidiarity, ktoré znamená, že sťažovatelia môžu v ústavnej sťažnosti argumentovať len tým, čím argumentovali pred všeobecnými súdmi (porov. uznesenie sp. zn. II. ÚS 191/2015). Uvedené je zároveň aj vyjadrením zásady minimalizácie zásahov ústavného súdu do rozhodovania všeobecných súdov. Ústavný súd má kompetenciu zasiahnuť len v prípade, keď všeobecné súdy v konaní zlyhajú a ich postup alebo rozhodnutie sú ústavne neutržateľné (obdobne I. ÚS 416/2020). V rámci svojej rozhodovacej činnosti pritom ústavný súd stabilne judikuje, že nepripúšťa námietky, ktoré sťažovateľ uplatňuje po prvýkrát až v konaní pred ním samým (napr. sp. zn. II. ÚS 382/2013, IV. ÚS 102/2019, IV. ÚS 101/2020).

Táto námietka uplatnená sťažovateľkou prvýkrát až v ústavnej sťažnosti tak nemôže byť vo vzťahu k napadnutému uzneseniu krajského súdu predmetom prieskumu ústavného súdu, a preto je potrebné ústavnú sťažnosť považovať v tejto časti argumentácie za neprípustnú a ako takú ju odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

15. Ústavný súd tak uzatvára, že napadnuté uznesenie nezaložilo stav, ktorý by bol v extrémnom nesúlade s požiadavkou ústavnej konformnosti rozhodovania. Z ústavnoprávneho hľadiska teda nie je dôvod na spochybnenie záverov namietaného rozhodnutia krajského súdu, ktoré nevykazuje znaky sudcovskej svojvôle či arbitrárnosti. Keďže v danom prípade ústavný súd nezistil také kvalifikované pochybenie, ktoré by opodstatňovalo jeho zásah kasačného charakteru, odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľky ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde. Kritériom na rozhodovanie ústavného súdu musí byť najmä intenzita, akou malo byť zasiahnuté do ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou zaručených základných práv alebo slobôd, a v spojitosti s tým zistenie, že v okolnostiach prípadu ide o zásah, ktorý zjavne viedol k obmedzeniu, resp. odopretiu základných práv alebo slobôd (IV. ÚS 238/07, IV. ÚS 70/08).

16. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, ústavný súd sa ďalšími požiadavkami sťažovateľky uvedenými v petite nezaoberal, keďže rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 7. marca 2024

Miloš Maďar
predseda senátu